

Téma 2: Životné prostredie ako základ podnikateľskej aktivity

Ing. Rastislav Strhan, PhD.
Environmentálny marketing

Definícia pojmu „podnikanie“

- Podnikanie je tvorivé rozvíjanie firmy v konkurenčných podmienkach trhovej ekonomiky P.Drucker
- Podnikanie je ľudská činnosť, ktorá je zameraná na dosiahnutie rovnovážneho stavu v ekonomike M.Kinzner
- Podnikanie je ... Vlastnosť človeka, jeho umenie inovovať, motivovať, vytvárať a využívať príležitosti na rozvoj výrobnéj a hospodárskej činnosti, na zvýšenie prosperity podnikateľského subjektu – M. Kupkovič
- Podnikanie vyjadruje aktivity, v rámci ktorých jednotlivci pri zohľadňovaní rizika možných strát sa snažia o dosahovanie ziskov – Shafritz-Oran

Podnikanie a teória

- Každá praktická činnosť je založená na teórii aj keď si to podnikatelia neuvedomujú
- Podnikanie je založená na teórii ekonomiky a spoločnosti
  - Základom tejto teórie sú permanentné zmeny
  - Charakteristikou zdravej spoločnosti je dynamická nerovnováha, ktorá je trvale vyrovnaná zmenami - inováciami
- Úspešný podnikateľ neustále vyhľadáva zmeny, reaguje na nich a využíva ich ako svoje príležitosti (P.Drucker)
- Každý podnik má svoj teorém (pravidlá, princípy) založený na
  - Konkrétnom poslaní podniku/organizácie
  - Vzťahu podniku k okoliu – spoločnosti a jej štruktúre, trhu, zákazníkom a technológiám
  - Kľúčových kompetenciách, ktoré sú potrebné k tomu aby podnik plnil svoje poslanie – kritériá konkurencieschopnosti

Teória podnikania

- Začiatok v dobe prvej delby práce
  - Začiatok bol vo výmenných procesoch
  - Nadväzovanie kooperačných a obchodných vzťahov
  - Vznikla potreba ohodnocovania tovaru vo forme všeobecného ekvivalentu - peňazí
  - Proces rozdeľovania a prerozdeľovania vznikajúcich efektov
- Vznik a rozvoj podnikania bol mimo to podmienený
  - Existenciou rozdielneho vlastníctva
  - Konkurenčným prostredím – sloboda voľby výmeny a existencia alternatívnych riešení

Teória podnikania

Rozvoj teórie podnikania - 20. stor. – v dielach rak. makroekonóma *Josepha Aloisa Schumpetera*.

HI. myšlienka: *každý ekonomický vývoj stavia na procese tvorivého, kreatívneho ničenia*. Ničením starých štruktúr sa výrobné faktory (práca, kapitál, pôda, ale aj znalosti) vždy opäť nanovo usporiadajú. Ničenie je teda nevyhnutné (nie je teda systémovou chybou), aby mohlo prebehnúť nové usporiadanie.

Iniciátorom tvorivého ničenia sú **inovácie**, ktoré podniky realizujú a cieľom presadiť sa na trhu.

Podnikatelia - motor ekonomického vývoja, vnášajú do podnikania nové prvky, využívajú výtobytky vedy a techniky a znásobujú kapitál.

Teória podnikania

- ▣ **Inovácia** - presadenie technickej alebo organizačnej novinky, nie iba jej objav - invencia (J. Schumpeter: „Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung“, 1911).
- ▣ Termín inovácia zaviedol sám Schumpeter do teórie hospodárstva v r. 1939 vo svojom diele *Business Cycles* publikovanej v USA, kde sa jedna kapitola nazýva *Teória inovácií*. Po preklade jeho diela do nemčiny v r.1961 sa slovo začalo v Nemecku široko používať.

Teória podnikania

Inovátor podľa Schumpetera –

- ▣ tvorivý podnikateľ, (na rozdiel od podnikateľa arbitrážistu, ktorý iba využíva cenové rozdiely na dosahovanie zisku), ktorý hľadaním nových akčných oblastí usktočňuje proces tvorivého ničenia.

Poháňa ho vpred jeho monopolné postavenia založené na inováciách, ktoré inovatívne podnikateľovi zabezpečujú renty pioniera. Sú to peňažné výhody (nazývané aj *inovačné ceny*), ktoré vznikajú prostredníctvom inovačných zlepšení, napr. prostredníctvom vyššej produktivity.

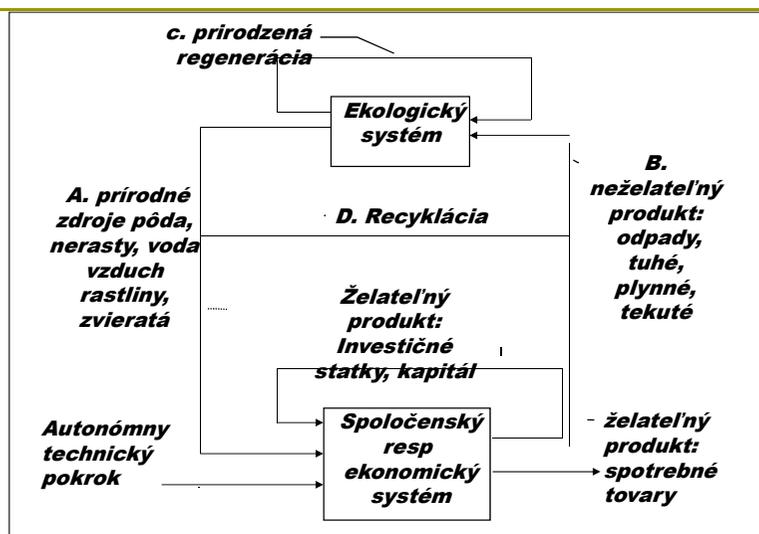
Teória podnikania

Harvey Liebenstein:

Spracoval **pôvodnú a podnetnú analýzu roly podnikateľstva v ekonomickom rozvoji** (dielo *Entrepreneurship and Development* - 1968). Sformuloval tieto **funkcie, ktoré vykonáva podnikateľ**:

- ▣ "market-connecting role – rola spojky trhov" – spája potenciálny trh výstupov s trhmi všetkých podstatných vstupov,
- ▣ "gap-filling role – rola vyplňovania medzier na trhu" – robí to, čo trhy nerobia bežne alebo jednoducho,
- ▣ "input completing role – rola kompletovania vstupov" – obstaráva všetky vstupy potrebné pre podnik
- ▣ a "enterprise-creating role – rola tvorca podniku" (navzájom spája vstupy na produkovanie výstupu v čase a určitým druhom organizácie).

Podnikanie v životnom prostredí?

Je podnikanie vždy podnikaním ?

- Rozlišujeme podnikanie de jure a de facto
- Podnikanie de jure je splnenie právnych predpokladov pre podnikanie
podnikateľ de jure je fyzická alebo právnická osoba, ktorá má podľa zákonov oprávnenie podnikateľ
- Podnikanie de facto je skutočná činnosť, ktorá má atribúty podnikania
podnikateľ de facto je osoba konajúca vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, podstupujúca podnikateľské riziko spojené s vlastníctvom svojho majetku, za účelom dosiahnutia zisku

PODNIKANIE

ZÁKLADNÉ POJMY

PODNIKANIE – proces vytvárania hodnoty prostredníctvom potrebného času a úsilia pri znášaní určitého rizika a získavaní peňažného a osobného uspokojenia.

Všeobecné rysy

- cieľavedomá činnosť,
- iniciatívne a kreatívne prístupy,
- organizovanie a riadenie transformačných procesov,
- prevzatie a zakalkulovanie rizika neúspechu,
- opakovanie a cyklický proces.

Podnikateľský duch

- týka sa schopnosti jednotlivca premeniť myšlienky na činy.
- Zahŕňa tvorivosť, inováciu a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty za účelom dosiahnutia cieľov.
  - to podporujú každého človeka v každodennom živote doma a v spoločnosti,
  - núti zamestnancov uvedomovať si súvislosti svojej práce a lepšie sa chopiť príležitostí a
  - predstavuje základ pre podnikateľov, ktorí si budujú sociálne alebo obchodné činnosti[

PODNIKANIE

BARIÉRY INTERNÉ A EXTERNÉ

INTERNÉ FAKTORY

- človek nechce – nemá motív, má obavy z rizika, nemá osobné vlastnosti,
- človek nevie – chýba nápad, neznalosť základných požiadaviek, nemá manažérske schopnosti,
- človek nemôže – nemá zdroje, priestory, chýba podpora

PODNIKANIE

BARIÉRY INTERNÉ A EXTERNÉ

EXTERNÉ FAKTORY

- právne prostredie – na založenie a fungovanie aktivít,
- ekonomické prostredie – dane, clá, ceny, podpora,
- podnikateľská infraštruktúra – banky, poisťovne, verejná správa, poradenstvo,
- verejná mienka – atmosféra, názory, negativizmus.

PODNIKANIE

PROFIL PODNIKATEĽA

VŠEOBECNÉ RYSY PODNIKATEĽA

Aspekt dlhej trvanlivosti.

Byť podnikavý – mať určité dispozície (schopnosti, vedomosti, aplikácia vedomostí pri riešení konkrétnych problémov)

- osobné vlastnosti (nešpecifické – bezúhonnosť, poctivosť, dôslednosť, zdvorilosť, presnosť... a špecifické – rozhodnosť, vytrvalosť, vzťah k práci a ľuďom...) – charizma.

Motivácia – podnety ľudského správania – na riešenie situácií a príležitosti.

Iniciatíva, aktivita – proaktívny, dynamický, optimistický, kreatívny, s pozitívnym myslením, osobný príklad...

Zdravé riziko – pri rozhodovaní a prijímaní zodpovednosti.

Dobrý zdravotný stav – najmä psychický odolný voči stresom.

Prečo podnikáme ?

- Výkonnostná motivácia vo väzbe na kultúrny vývoj krajiny
- Socioekonomické príčiny
  - Potreba sebarealizácie
  - Snaha po nezávislosti
  - Materiálna motivácia

Podnikanie v životnom prostredí

- Výhody podnikania v životnom prostredí
  - Dsffsdaf
  - Dsafdfdfd
  - asffdf
- Nevýhody a riziká
  - Sfsdfdafsdaf
  - asdfdfdsa

Osobnosť

- Idealista - idealist
- Optimizer
- Ťažko pracujúci - Hard Worker
- Kúzelník - Juggler
- Sustainer

Rola

- Poradca - Adviser
- Administrátor- organizátor Administrator/ Organiser
- Tvorca - Builder/ Creator
- Opatrovateľ - Caretaker
- Komunikátor, tréner - Communicator/ Trainer
- Zábavca, hositeľ - Entertainer/ Host
- Investor, vlastník - Investor/ Owner
- Predajca - Seller
- Technológ, inžinier- Technologist/ Engineer

Typ podnikania

- Business entrepreneur
- Obchodné podnikanie - Trading entrepreneur
- Priemyselné podnikanie - Industrial entrepreneur
- Korporátne podnikanie - Corporate entrepreneur
- Poľnohospodárske podnikanie - Agricultural entrepreneur
- Sociálne podnikanie - Social entrepreneur

Použitie technológie

- ▣ Technický podnikateľ
- ▣ Netechnický podnikateľ
- ▣ Profesionálny podnikateľ

Motivation

- ▣ Čistý podnikateľ - Pure entrepreneur
- ▣ Induced entrepreneur
- ▣ Motivačný podnikateľ
- ▣ Spontánny podnikateľ

Rast

- ▣ Podnikanie na rast zamerané
- ▣ Podnikanie na rýchly rast

Others

- ▣ Area – urban/ rural entrepreneur
- ▣ Scale – large/ small scale entrepreneur
- ▣ Gender – male/ female entrepreneur
- ▣ Age – young/ not so young entrepreneur

Modely podnikania

- **Consultant** model
- **Moonlighting** model
- **Brilliant** idea model
- **Existing** / Franchise model

Modely podnikania

- **Konzultačný (Consultancy) model**
- Bežný v akademických kruhoch a v oblastiach, kde sa vyžaduje odborná znalosť špecializovaných činností
- Veľa ľudí z riadiacich funkcií v dôchodkovom veku po ukončení svojho povolania pôsobia ako nezávislí poradcovia alebo ako poradcovia riadiacich pracovníkov
- **Pridať životné prostredie**
- **„Fuškový“ model** Moonlighting model
- Bežný v prípadoch ľudí, ktorí si chcú povolanie podnikateľa vyskúšať na čiastkový úväzok, bez rizík, ktoré by boli spojené s úplnou koncentráciou na podnikateľské aktivity.
- **Pridať životné prostredie**

Modely podnikania

- **Model založený na skvelej myšlienke (Brilliant idea model)**
  - Zamestnanci v niektorých prípadoch prichádzajú s vlastnými návrhmi a riešeniami situácie u zamestnávateľa, Ak sa im nepodarí ich „miliónovú myšlienku“ presadiť v rámci zamestnania, v niektorých prípadoch sa pokúšajú o jej využitie v rámci podnikateľských aktivít.
  - **Pridať životné prostredie**
- Využitie existujúceho modelu (Existing /franchise model)
- Niekedy jednotlivci už nechcú pokračovať vo svojej účasti v zamestnaneckom prostredí a radšej volia založenie vlastného subjektu v oblasti, v ktorej majú skúsenosti a prax. Preberajú pritom neformálne prvky modelu, ktorý využívali alebo formálne využijú dostupný model, ktorý je založený na franchízovom princípe.
  - **Pridať životné prostredie**